

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

"مجموعه راهنمای مداخلات زودرس در اختلالات گفتار و زبان و بلع کودکان"

مداخلات زود هنگام پیش‌زبانی برای کودکان با اختلال ارتباطی

پدید آورندگان:

فریبا یادگاری

(دکترای گفتاردرمانی، دانشیار گروه آموزشی گفتاردرمانی، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران، ایران)

فرین سلیمانی

(متخصص بیماری‌های کودکان، دانشیار پژوهشی گروه آموزشی گفتاردرمانی، مرکز تحقیقات تشخیصی و عصاب اطفال، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران، ایران)

عطیه اشتری

(کارشناسی ارشد گفتاردرمانی، دانشجوی دکترای گفتاردرمانی، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران، ایران)

آرزو آقاجانی

(کارشناسی ارشد گفتاردرمانی، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران، ایران)

مینا فتوحی

(کارشناسی ارشد گفتاردرمانی، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران، ایران)

عنوان و نام پدیدآور	مداخله‌ی زودهنگام پیش‌زبانی برای کودکان با اختلال ارتباطی / پدیدآورندگان فریبا یادگاری... [و دیگران]؛ [برای] مرکز تحقیقات توانبخشی اعصاب اطفال.
مشخصات نشر	تهران: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	جدول.
فروست	مجموعه کتاب‌های راهنمای مداخلات زودرس در اختلالات گفتار و زبان و بلع کودکان.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۶۴۴۲-۷۴-۷
وضعیت فهرست‌نویسی	فیبا
یادداشت	پدیدآورندگان فریبا یادگاری، فرین سلیمانی، عطیه اشتری، آرزو آقاجانی، مینا فتوحی.
یادداشت	واژه‌نامه.
یادداشت	کتابنامه: ص. [۷۹] - ۸۱.
یادداشت	نمایه.
موضوع	اختلالات ارتباطی در کودکان Communicative disorders in children
موضوع	کودکان -- زبان Children -- Language
موضوع	زبان‌پریشی کودکان Language disorders in children
موضوع	درک زبانی در کودکان Language awareness in children
موضوع	کودکان -- ارتباط با دیگران Interpersonal communication in children
شناسهٔ روده	یادگاری، فریبا، ۱۳۴۳ -
شناسهٔ افز.	دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
شناسهٔ روده	دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، مرکز تحقیقات توانبخشی اعصاب اطفال
رده‌بندی کتاب	۹۵ : ۳۴۱/الف RJ۴۹۶
رده‌بندی دیویی	۶۱/۹۲۸۵۵
شماره کتابشناسی	۴۵۹۴۶۹۵

مرکز تحقیقات
توانبخشی اعصاب اطفال

دانشگاه علوم پزشکی و توانبخشی

نام کتاب: مداخله‌ی زودهنگام پیش‌زبانی برای کودکان با اختلال ارتباطی
پدیدآورندگان: دکتر فریبا یادگاری - دکتر فرین سلیمانی - عطیه اشتری - آرزو آقاجانی - مینا فتوحی
ویراستار: نرگس مرادی
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۴۴۲-۷۴-۷
شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
چاپ اول: ۱۳۹۶
چاپ: ارشیا
ناشر: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
نشانی: اوین، بلوار دانشجو، خیابان کودکان، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
تلفکس: ۲۲۱۸۰۰۸۱

با قدردانی از همکاری

● صفحه‌آرا: گروه گرافیکی ارشیا

همه حقوق نشر برای ناشر محفوظ است: هرگونه استفاده از متن به هر صورتی در قالب کتابچه، جزوه، تهیه CD آموزشی، تهیه نرم‌افزار، استخراج آزمون، ترجمه به دیگر زبان‌ها و استفاده از مطالب کتاب، اشکال، تصاویر و... بدون اجازه کتبی از ناشر غیر قانونی است.

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

پیش‌گفتار.....	۵
مقدمه وزارت بهداشت.....	۷
تعاریف.....	۹
مداخلات خانواده‌محور.....	۱۳
بخش ۱: اصول ارزیابی در مداخلات زودهنگام سطح پیش‌زبانی.....	۱۵
بخش ۲: تکنیک‌های عمومی مداخلات ارتباطی زودهنگام در دوران پیش‌زبانی.....	۱۸
بخش ۳: مداخلات زودهنگام در دوران پیش‌زبانی.....	۲۵
بخش ۱-۳: مداخلات زودهنگام از بدو تا ۳ ماهگی برای مهارت‌های ارتباطی در دوران پیش‌زبانی.....	۲۷
بخش ۲-۳: مداخلات زودهنگام پس از ۳ ماهگی برای مهارت‌های ارتباطی - شناختی در دوران پیش‌زبانی.....	۳۰
بخش ۳-۳: مداخلات زودهنگام پس از ۳ ماهگی برای مهارت‌های حرکتی در دوران پیش‌زبانی.....	۴۷
بخش ۴-۳: مداخلات زودهنگام پس از ۳ ماهگی برای مهارت‌های بی‌حرکتی در دوران پیش‌زبانی.....	۵۵
راهنمای والدین دارای فرزند با مشکلات گفتار و زبان.....	۷۱
تکنیک‌های عمومی.....	۷۳
منابع.....	۷۹
واژه‌نامه.....	۸۳
واژه‌نامه توصیفی.....	۸۵
واژه‌یاب.....	۸۷

پیش گفتار

اختلال ارتباط، زبان و گفتار در دوران اولیه رشد، پیامدهای منفی زیادی در زندگی فرد به بار خواهد آورد. ماه‌های اول زندگی کودک، دوران بحرانی زبان‌آموزی به حساب می‌آید که در هیچ زمان دیگری، کسب زبان به آن سرعت میسر نمی‌باشد. به تدریج با عبور از این دوره‌ی حساس تکامل گفتار و زبان، از تأثیر مثبت تحریکات محیطی بر رشد و تکامل گفتار و زبان کاسته می‌شود. امروزه یکی از چالش‌های مهم بهداشتی پیش روی جوامع، ارتقاء سلامت کودکان دارای اختلالات گفتار و زبان در دنیایی است که موفقیت‌های فردی و اجتماعی در آن عمدتاً بر پایه مهارت‌های ارتباطی قرار دارد.

شناسایی زود هنگام کودک با ریسک معرزی خطر اختلالات تکاملی گفتار و زبان و یا کودکانی که در مراحل ابتدایی تأخیر تکلمی خود قرار دارند، و فراهم نمودن خدمات مداخله به هنگام و پیشگیری ثانویه از مداخلات ناشی از این اختلالات و محدود کردن پیامدهای منفی ناشی از آنها، امری بسیار مهم و ضروری می‌باشد.

علی‌رغم اهمیت تشخیص و مداخله‌ی به موقع برای اختلالات زبانی - کلامی کودکان، متأسفانه این اختلالات در بسیاری از نقاط دنیا و به ویژه در کشور ما ایران، غالباً در سنین حساس و اولیه‌ی زبان‌آموزی، تشخیص داده نشده یا برای درمان و توانبخشی ارجاع به موقع داده نمی‌شوند. از سوی دیگر به نظر می‌رسد که بسیاری از متخصصان مربوطه نیز به اندازه‌ی کافی با تکنیک‌ها و روش‌های مداخله زودرس (زیر ۲ سال) برای اختلالات گفتار و زبان آشنایی ندارند و لذا خدمات مناسب و مؤثر به مراجعان ارائه داده نمی‌شود.

مرکز تحقیقات توانبخشی اعصاب اطفال با همکاری گروه آموزشی گفتاردرمانی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، در پاسخ به سفارش و با حمایت مالی دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و با هدف فائق آمدن بر بخشی از کاستی‌هایی که در حال حاضر موجب تأخیر در ارائه مداخلات به هنگام، مناسب و مؤثر به کودکان نیازمند مداخلات گفتار و زبان می‌شود؛ یعنی فقدان دستورالعمل‌های علمی، مدون و مبتنی بر شواهد و تجربیات متخصصان ذیربط برای

تشخیص و مداخله‌ی زودرس در اختلالات گفتار و زبان کودکان، در سال‌های ۹۲ تا ۹۴ مبادرت به اجرای طرحی با هدف تدوین دستورالعمل‌ها (پروتکل‌ها)ی مدون مداخلات زودرس برای اختلالات تکامل گفتار و زبان کودکان به تفکیک ۷ دسته اختلال مرتبط (اختلالات پیش‌زبانی، اختلالات زبانی، اختلال صدا، آسیب شنوایی، اختلال بلع، ناروانی گفتار و گفتارفلجی) در کودکان ایرانی، نمود. کتاب حاضر، حاصل این تلاش دو ساله است که در درجه‌ی اول بر اساس منابع علمی روز دنیا و در درجه‌ی دوم بر اساس تجربه و اجماع متخصصان ذربط در مرکز تحقیقات توانبخشی اعصاب اطفال و گروه آموزشی گفتاردرمانی تدوین شده است. امید است با قرار دادن این کتاب (حاوی پروتکل‌های تشخیص و مداخله‌ی زودرس) در اختیار دانشجویان و دانش‌آموختگان رشته‌ی گفتاردرمانی، به خصوص آن دسته افرادی که در اقصی نقاط کشور با نظام تشخیص و مداخلات زودرس تکاملی معاونت محترم سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی همکاری دارند، گامی هرچند کوچک در راستای ارتقاء سلامت کودکان این مرز و بوم برداشته باشیم.

دکتر روشنگر وامقی

مجری طرح و رئیس مرکز تحقیقات توانبخشی اعصاب اطفال